

**РЕПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ СВИНОМАТОК
ВЕЛИКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ
В УМОВАХ ПЛЕМІННОГО ЗАВОДУ «ПРОГРЕС-АГРО»
ІЗМАЇЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Є.М. Агапова, доктор с.-г. наук; **Р.Л. Сусол**, канд. с.-г. наук.
Одеський державний аграрний університет

Проведено оцінку репродуктивних якостей свиноматок великої білої породи, отриманих проміжних генотипів свиней внутріпородного типу «Причорноморський», що створюється у великій білій породі з підвищеними м'ясними якостями на базі провідного племінного заводу Одещини з використанням генотипів великої білої породи зарубіжної селекції.

Соціальне замовлення на м'ясу свинину найбільш активно вирішувалося зарубіжними селекціонерами, починаючи з 50-х років минулого століття, а дещо пізніше і в нашій країні. У цей період були створені полтавська та українська м'ясні породи, червонопоясна спеціалізована м'ясна лінія, а нині червонобілопояса порода свиней (Агапова Є.М., Сусол Р.Л., Улизько С.І., Кононенко Ю.І., 2007).

Проте свині великої білої породи в Україні, як і в інших країнах, займають домінуюче положення і складають біля 90 відсотків по відношенню до інших порід. Це свідчить про те, що від рівня продуктивності тварин цієї породи в значній мірі залежить виробництво свинини в державі. У даній породі визначено 4 основних напрями селекції, а саме (Березовский Н.Д., 2006): селекція внутрішньопородного материнського типу УВБ-1, внутрішньопородного типу з високими відгодівельними якостями – УВБ-2, створеного спеціалізованого внутрішньопородного типу УВБ-3 з поліпшеними м'ясними якостями та селекція за незалежними рівнями (комплексна). Крім того, слід було б додати як окрему групу (напряма за зарубіжною селекцією) – це розведення в Україні свиней великої білої породи (англійської, французької, датської, німецької), що використовуються при поліпшенні існуючих та створенні нових внутрішньопородних типів у великій білій породі з покращеними м'ясними якостями.

Матеріал та методика досліджень. Соціальна потреба на м'ясу свинину спонукали вчених і селекціонерів області розпочати створення нового м'ясного генотипу у великій білій породі (УВБ-3). Принциповою схемою створення нового селекційного досягнення (внутрішньопородного типу «Причорноморський») з покращеними м'ясними якостями на базі генотипів вітчизняної та зарубіжної селекції (РІС, УРВ, Франс-Гібрид) передбачено обов'язкову наявність 3 етапів:

– I – розробка основних селекційних прийомів, цільового стандарту, вибір генотипів та господарств для проведення досліджень і формування генеалогічної структури, вивчення продуктивних і біологічних особливостей вихідних генотипів та їх нащадків з різних поєднань;

– II – етап формування нового генотипу (2001-2008 рр.) – формування генеалогічної структури, закріплення спадкових основ, вивчення господарських і біологічних особливостей тварин різних поєднань і генерацій;

– III – завершальний етап консолідації нової бажаної моделі генотипу (2009–2012 рр.) – плановий.

Згідно існуючим вимогам, свині м'ясної продуктивності повинні мати особливу, характерну лише для них, будову тіла: довгий, широкий і достатньо глибокий тулуб, міцний кістяк, чітко виражені м'ясні форми тілобудови та масивні окости.

Середньодобові прирости молодняка на відгодівлі – 750-850 г і більше, затрати корму на 1 кг приросту – 3,2-3,4 корм. од. і менше в умовах повноцінної годівлі. Цільові стандарти за селекціонованими ознаками (забійні та м'ясні якості):

на базі генотипів вітчизняної і зарубіжної селекції – вихід м'яса в туші – 60-64%, товщина шпигу на рівні 6-7 хребців – 22-25 мм, площа «м'язового вічка» – до 36 см², довжина туші – до 96 см.

Основна цінність нового м'ясного генотипу, що створюється, полягає у відмінній пристосованості до утримання в кліматичних і технологічних умовах півдня України. Однією із задач наших досліджень на даному етапі роботи було вивчення репродуктивних якостей свиноматок проміжних генотипів новогонутрішньопородного типу, що створюється з метою визначення впливу зарубіжної селекції на репродуктивні якості свиней. Репродуктивні якості свиноматок вивчали за загальноприйнятими у свинарстві методами на 135 основних свиноматках з 2 опоросами і старше (в середньому за всі опороси), при цьому не брали до уваги аварійні опороси в умовах ПЗ «Прогрес-Агро» Ізмаїльського району Одеської області, що є одним з базових господарств у створенні передбаченого нового селекційного досягнення. Починаючи з 90-х років минулого сторіччя, у ПЗ «Прогрес» двічі були завезені генотипи великої білої породи англійської селекції РІС із Золотоніського СГЦ Черкаської (перше завезення) та з ВАТ «Племзавод «Степовий» Запорізької області (друге завезення). Крім того, стадо свиней збагачено генами свиней великої білої породи французької селекції зі спільно українсько-французького підприємства СП «Дністро-Гібрид» Арцизького району Одеської області. Також планується використання генотипів великої білої породи англійської селекції UPB з ВАТ «Фрідом Фарм Інтернешенел» Херсонської області для створення кінцевих складних генотипів з подальшим «розведенням у собі», проте з обов'язковим збереженням не менше 1/8-1/4 частками кровності за вітчизняною селекцією.

Результати досліджень. Репродуктивні якості свиноматок проміжних генотипів великої білої породи різного походження в умовах ПЗ «Прогрес-Агро» наведені у табл. 1.

Таблиця 1. Репродуктивні якості свиноматок проміжних генотипів, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Група тварин	Показники						
	Багатоплідність, гол	Великоплідність, кг	Молочність, кг	У 60-денному віці			
				Кількість поросят, голів	Маса гнізда, кг	Маса 1 голови, кг	Збереженість, %
Свиноматки 2001 року народження							
УВБ ´ УВБ	11,19± 0,38	1,19± 0,01	56,05± 1,01	10,26± 0,19	202,83 ± 2,65	19,78± 0,19	92
½УВБ ´½А ВБ	11,30± 0,19	1,18± 0,01	57,82± 0,68	10,39± 0,05	203,98 ± 1,59	19,62± 0,24	92
Свиноматки 2002 року народження							
УВБ ´ УВБ	11,70± 0,22	1,17± 0,01	56,34± 0,67	10,50± 0,11	200,07 ± 4,08	19,05± 0,32	90
½УВБ ´½А ВБ	11,19± 0,23	1,18± 0,01	56,84± 0,49	10,30± 0,10	199,09 ± 1,67	19,33± 0,10	92
¾УВБ ´¼А ВБ	12,16± 0,31	1,16± 0,01	57,40± 0,71	10,58± 0,11	203,14 ± 2,74	19,19± 0,19	87
Свиноматки 2003 року народження							
УВБ ´ УВБ	11,20± 0,22	1,19± 0,01	57,67± 0,94	10,00± 0,23	185,82 ± 7,29	18,53± 0,34	89
½УВБ ´½А ВБ	11,33± 0,25	1,18± 0,01	57,29± 0,77	10,14± 0,20	185,64 ± 6,38	18,27± 0,40	90
¾УВБ ´¼А ВБ	11,38± 0,29	1,17± 0,01	55,26± 0,81	9,89± 0,12	189,80 ± 4,49	19,18± 0,39	88

Таблиця 1 (продовження)

Група тварин	Показники						
	Багатоплідність, гол	Великоплідність, кг	Молочність, кг	У 60-денному віці			
				Кільк. поросят, голів	Маса гнізда, кг	Маса 1 голови, кг	Збереженість, %
Свиноматки 2004 року народження							

УВБ ´ УВБ	11,06± 0,77	1,19± 0,04	54,21± 0,86	9,61± 0,36	179,80 ± 7,15	18,70± 0,19	88
½ УВБ ´ ½ АВБ	10,66± 0,23	1,20± 0,01	55,66± 0,67	10,33± 0,23	200,64 ± 8,48	18,82± 0,46	97
¾ УВБ ´ ¼ АВБ	10,71± 0,29	1,18± 0,01	56,10± 1,05	9,38± 0,22	170,79 ± 6,34	18,12± 0,61	88
Свиноматки 2005 року народження							
УВБ ´ УВБ	11,00± 0,77	1,20± 0,04	59,83± 0,86	10,66± 0,36	204,00 ± 7,15	19,13± 0,19	97
½ УВБ ´ ½ АВБ	10,72± 0,38	1,19± 0,01	57,59± 1,58	9,79± 0,32	191,87 ± 5,24	19,61± 0,34	91
¾ УВБ ´ ¼ АВБ	10,75± 0,75	1,19± 0,01	58,40± 4,85	10,25± 0,75	203,25 ± 18,25	19,36± 0,10	95
7/8УВБ ´ 1/8АВ Б	10,76± 0,15	1,18± 0,01	57,20± 0,70	10,11± 0,10	196,72 ± 2,49	19,46± 0,16	94
7/8УВБ ´ 1/8ФВ Б	11,00± 0,25	1,20± 0,01	54,50± 5,65	10,00± 0,16	188,02 ± 2,66	18,80± 0,23	91
Свиноматки 2006 року народження							
УВБ ´ УВБ	11,00± 0,67	1,20± 0,01	54,50± 5,86	10,00± 0,26	188,00 ± 6,45	18,80± 0,29	91
7/8УВБ ´ 1/8АВ Б	10,50± 0,45	1,18± 0,01	56,50± 0,50	10,33± 0,10	196,00 ± 7,00	18,97± 0,22	98
¾ УВБ ´ ¼ АВБ	10,21± 0,36	1,16± 0,02	53,53± 0,63	9,92± 0,31	192,21 ± 4,53	19,39± 0,30	98
7/8УВБ ´ 1/8ФВ Б	10,33± 0,33	1,17± 0,03	54,33± 0,84	9,66± 0,33	189,00 ± 3,51	19,61± 0,91	94

Свиноматки усіх генотипів, які вивчали, відзначалися добрими репродуктивними якостями. Так, багатоплідність свиноматок великої білої породи різного походження становить від 10,21 до 12,16 голів, великоплідність – 1,2 кг, молочність маток – 53,53-59,83 кг, а у 60-денному віці: кількість поросят – 9,38-10,66 голів, маса гнізда – 170,79-204,00

кг, маса 1 голови – 18,12-19,78 кг, збереженість молодняку – 87,0-98,0%.

Різниця між групами статистично невірогідна, що пояснюється підвищеною мінливістю окремих ознак та незавжди суттєвою різницею між показниками піддослідних груп свиней.

На протязі останніх 8 років на поголів'ї 3 поколінь селекційного матеріалу відмічаються достатньо стабільні репродуктивні якості свиноматок великої білої породи вітчизняної селекції з багатоплідністю не нижче 11 голів поросят, їх збереженням переважно на рівні 90% і вище і масою гнізда у 60-денному віці від 180 до 204 кг за проаналізований період.

Встановлено незначну тенденцію у окремих роках проаналізованого періоду щодо підвищення кількості поросят у 60-денному віці та їх живої маси у напівкровних свиноматок і від реципронних варіантів поєднання з АВБ (3/4 УВБ x 1/4 АВБ).

Зменшення частки крові до 1/8 породи зарубіжної селекції АВБ і ФВБ у свиноматок 2005 і 2006 років народження мало тенденцію до незначного зниження окремих ознак, що вивчали.

Висновки

1. Аналіз генеалогічної структури стада племзаводу свиней великої білої породи у «Прогрес-Агро» за останні 8 років показав наявність тварин вітчизняної селекції на 3-ох поколіннях від поєднання з великоюбілою породою переважно англійської і частково французької селекції створюваного внутрішньопородного м'ясного типу УВБ-3 «Причорноморський».

2. Порівняльна оцінка репродуктивних якостей свиноматок вітчизняної селекції і двох поколінь проміжного селекційного матеріалу показала високу багатоплідність, молочність, масу гнізда в 60-денному віці з перевищенням відповідних показників за вимогами класу еліта діючої «Інструкції з бонітування свиней» і тенденцію підвищення відмічених ознак у напівкровних та реципронних варіантах поєднань.

3. Зменшення частки крові породи зарубіжної селекції до 1/8 у свиноматок третього покоління АВБ і ФВБ вплинуло на незначне зниження окремих ознак, що вивчали.

Література

1. Агапова Є. М., Сусол Р. Л., Улизько С. І., Кононенко Ю. І. Методи впровадження «Програми стабілізації і розвитку свинарства в Одеській області» // *Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць.* – Вип. 38. – Одеса: Астропринт, 2007. С.5-9.
2. Березовский Н. Д. Специализация селекции крупной белой породы свиней в Украине // *Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць.* – Вип. 32. – Одеса: Астропринт, 2006. С.29-30.

Агапова Е.М., Сусол Р.Л. **Репродуктивные качества свиноматок крупной белой породы различного происхождения в условиях племенного завода «Прогресс-Агро» Измаильского района Одесской области**

Проведена оценка репродуктивных качеств свиноматок крупной белой породы полученных промежуточных генотипов свиней создаваемого внутривидового типа «Причерноморский» в крупной белой породе с повышенными мясными качествами на базе ведущего племенного завода Одесщины с использованием генотипов крупной белой породы зарубежной селекции.

Agapova E.M., Susol R.L. **Reproductive traits of large white sows of different origin under the conditions of breeding plant «Progress-Agro» located in Izmail district of Odessa region.**

Evaluation of reproductive traits of Large White sows in received medium genotypes of pigs of “Prichernomorsky” type which is being created within Large White breed exhibiting improved carcass traits acquired from material of leading breeding plant of Odessa region and using genotypes of Large White breed of foreign selection.